

www.krusnehory.eu

HORNICKÁ STEZKA
KRUŠNÉ HORY

Krušné hory

Brána do Čech
Kruša hledíte domů

STŘEDOČESKÝ ÚZEMNÍ SVAZ
pro environmentální vzdělávání

HORNICKÁ STEZKA

KRUŠNÝCH HOR

OBSAH

Hornická stezka Krušných hor

Úvod	3
Jezera a vodní plochy	4
Rekultivované plochy	8
Štoly	11
Další zajímavá místa	15
Hornická zastavení v Sasku	26
Cyklotrasy	30

Brožura, kterou právě držíte v ruce, vás provede po zajímavých místech Krušnohoří, která mají spojitost s hornictvím. Málokterá oblast je totiž historicky tak pevně spojena s touto lidskou činností, jako právě Krušné hory. Vždyť i jejich název odkazuje k jedné z nejstarších metod, kterými se zde rudy dobývaly. Na mnoha místech už přitom dnes ani nepoznáte, že se tu v minulosti těžilo.

Naší snahou je prostřednictvím této brožury ukázat návštěvníkům zajímavá místa s hornickou minulostí, ale také současností, která rozhodně stojí za návštěvu. Hornická stezka vás provede krajinou, která dokáže nabídnout turistům, ale nejen jim, celou řadu aktivit, které nikde jinde nenajdou. Výpravy za zajímavostmi můžete absolvovat autem, pěšky nebo na kole. Okruhy pro cyklisty, které vznikly jen pro tuto příležitost, jsou také součástí této brožury. Na výlet po rekultivovaných plochách se můžete vydat i na motorce, v informačních centrech se snadno doptáte na speciální vydání motorkářského průvodce Motowander. Po zajímavých místech Krušných hor s hornickou minulostí vás provede nejen tato brožura, ale rovněž speciální mapa. Do svých turistických deníků si budete moci doplnit i novou sérii vizitek ze zvláštní edice Hornická stezka Krušných hor označených logem projektu.

Fotografie: Tomáš Malý, Skywalkers, 1. Golf Club Most, Infocentrum Mědník/Měděnec, Archiv města Litvínova, Štola Johannes, Jan Watzek, Kateřina Tábořská, Martin Studecký, Jan Pimper, AEROBILD 2000-04509 Löbnitz (Sachsen), 360grad-team, Stadtverwaltung Marienberg.

JEZERA A VODNÍ PLOCHY

Benedikt

Oblíbený sportovně-rekreační areál se nachází na jihovýchodní straně města Mostu pod sídlištěm Líščí Vrch. Důl Benedikt tu hlubinným způsobem dobýval uhlí už od druhé poloviny 19. století, povrchově se tu těžilo mezi roky 1959 a 1963. Po rekultivaci byl areál s více než čtrnácti hektarovým jezerem předán veřejnosti v roce 1974. Ve 2. polovině devadesátých bylo původní jezero zmenšeno na dvě samostatné vodní plochy. Menší z nich o velikosti 1,6 hektaru se stala klimatickou zónou a slouží hlavně rybářům, větší 2,6 hektaru velká vodní plocha slouží k rekreaci. Ideálním místem pro příměstskou rekreaci je Benedikt i díky řadě sportovišť, mimo jiné na hokejbal, basketbal, plážový volejbal, malou kopanou, házenou i tenis. K dispozici je rozsáhlé dětské hřiště, venkovní posilovací stroje, workout hřiště i vodní atrakce. Kolem vodních ploch vede více než dvoukilometrová in-line dráha. V těsné blízkosti je restaurace s bowlingovým centrem i přírodní amfiteátr.

Matylda

Na severním okraji měst Mostu, jen kousek od autodromu, leží jezero Matylda, které stejně jako oblíbený automobilový okruh vzniklo rekultivací výsypky lomu Vrbenský. Uhlí se v těchto místech těžilo už zkráj 19. století a hlubinný důl Matylda patřil k nejznámějším zdejšími šachtám. V roce 1946 byl ale přejmenován na Vrbenský a těžba se tu začala povrchovým způsobem. Těžba skončila v roce 1976, s prvními rekultivacemi výsypek už se ale začalo v polovině šedesátých let. Samotné jezero začalo vznikat až v roce 1986 dosypáním původní bytkové jámy povrchového lomu, napuštění proběhlo v roce 1992 přiváděčem z Nechranic. Vodní plocha má výměru necelých 39 hektarů, je zhruba 2 kilometry dlouhá, 300 metrů široká, průměrná hloubka je 3,5 – 4 metry. Díky rozloze bylo možné vodní plochu rozdělit na tři části, přičemž první je určena ke koupání, v prostřední jsou povoleny vodní sporty včetně například vodního lyžování. Třetí část jezera je vyčleněna pro rybáře. Pro zájemce jsou k dispozici loďky a šlapadla, v okolí jsou dětská hřiště i další sportoviště. Velkým lákadlem je 4 kilometry dlouhá a 5 metrů široká in-line dráha. V zimě se tu protahuje běžecká stopa a vede tudy i několik cyklotras.

Jezero Most

Zatopený bývalý uhelný lom Ležáky, v jehož místech stávalo historické město Most, patří společně s jezerem Milada u Chabařovic k prvním rekultivačním projektům po povrchové těžbě uhlí takového rozsahu. Těžba tu skončila v roce 1999, zatápění vodou z řeky Ohře začalo v říjnu 2008. Jezero má rozlohu má 309 ha, objem vody cca 70 mil. m³. Sloužit má k rekreaci, doposud v jeho okolí ale stále probíhají rekultivační práce, které má na starost Palivový kombinát Ústí. V budoucnu by se mělo stát jednou z významných lokalit pro příměstskou rekreaci nejen obyvatel Mostu. V jeho bezprostřední blízkosti se nachází i známý přesunutý kostel Nanebevzetí Panny Marie.

mosteckejezero.cz

Kamencové jezero

Unikátní místo, jediné svého druhu na světě, láká v létě k rekreaci nejen obyvatelé Chomutova, na jehož severovýchodním okraji se nachází, ale turisty z celé České republiky i všech koutů světa. Jezero vzniklo na začátku 19. století zatopením kamencového dolu. Díky specifickému složení vody s vysokým obsahem kamence a dalších chemických prvků se tu nedaří sinicím a řasám. Plocha jezera je necelých 16 hektarů, šířka je 240 a délka 676 metrů. Návštěvníkům jsou k dispozici travnaté i písčité pláže, upravená mola a řada sportovišť. V bezprostředním sousedství je Podkrušnohorský Zoopark a podél areálu vede tříkilometrová asfaltová cyklistická stezka.

TURISTICKÁ
VIZITKA

kamencovejezero.cz

Jezero Barbora

V roce 1957 byla v prostoru mezi Jeníkovem, Košťany a Hrobem na Teplicku zahájena činnost hnědouhelného lomu Barbora. Těžba tu skončila v roce 1973 poté, co dosáhla maximální hloubky, dobývací prostor Barbory totiž zasahoval do ochranného pásma termálních pramenů v nedalekých Teplících. V roce 1974 se po ukončení těžebních prací zastavilo čerpání důlních vod a lom se už následujícího roku samovolně zaplavil do hloubky 60 m. Řízená hydrická rekultivace ale pokračovala ještě v následujících letech. Od osmdesátých let slouží více než šedesátihektarové jezero díky výborné kvalitě vody zejména k rekreaci. Postupně si zde zřídili tréninkové středisko potápěči a otevřel se kemp. Na začátku nového tisíciletí vzniklo na rekultivovaných plochách bývalých výsypek golfové hřiště, dnes už má jeho areál délku 5,7 km, 18 jamek a k dispozici je kompletní golfový servis.

REKULTIVOVANÉ PLOCHY

Autodrom

Autodrom Most je jedním z ukázkových rekultivačních projektů na Mostecku. Stavět se začal v roce 1978 na výsypce bývalého povrchového lomu Vrbenský a měl být součástí takzvaného branně – sportovního areálu. Po čtyřech letech přípravných prací se na ploše o rozloze 140 hektarů začalo s výstavbou. První zkušební závod se na novém okruhu jel 26. června 1983, slavnostní zahájení provozu autodromu se uskutečnilo o dva měsíce později, 14. srpna. Zajímavostí je i fakt, že v květnu následujícího roku se na mosteckém závodním okruhu dojížděla jedna z etap cyklistického Závodu míru. V září 1992 se zde uskutečnily první mezinárodní závody tahačů, které se zde jako jeden z vrcholů sezony jezdí dodnes. Dnes je autodrom místem konání tuzemských i mezinárodních závodů motocyklů, cestovních vozů, trucků nebo veteránů. V roce 2005 vyrostl v na třinácti hektarech areálu závodní Polygon pro výuku a výcvik řidičů, největší a nejkompaktnější zařízení svého druhu v republice.

Hipodrom

Mostecký hipodrom vznikl jako součást takzvaného rekultivačního parku na Velebudické výsypce, jedné z největších v bývalém Severočeském hnědouhelném revíru o celkové výměře zhruba 790 ha. První dostihy se na zdejšího závodisti uskutečnily v září 1997, od té doby se tu každoročně koná několik dostihových dní. Jako jediné závodisti v České republice má hipodrom přímou dráhu pro rovinové dostihy o délce 1200 m, šířka vnějšího oblouku dráhy je 30 m a délka 1800 m, vnitřní dráhy mají šířku 20 m. Zcela ojedinělá je také rozsáhlá tréninková dráha na rozloze 43 hektarů. Kromě dostihů je areál závodisti využíván také k pořádání parkurových závodů. V roce 2008 byla zprovozněna 3370 m dlouhá in-line dráha, která opisuje vnější okruh dostihového závodisti. Na hipodrom si ale návštěvníci mohou přijít zahrát také fotbalgolf, což je hra kombinující prvky fotbalu, golfu a mini-golfu. K dispozici je i dětské centrum a pikniková zóna s grilovišti.

Golfové hřiště Most

Hned v sousedství hipodromu, rovněž na Velebudické výsypce, se nachází nejstarší golfové hřiště v Ústeckém kraji. Na rozloze 42 hektarů zde vzniklo v roce 1993. Devítijamkové hřiště má i svá specifika. Při projektování se trochu pozapomnělo na zavlažování, takže vodu sem bylo nutné čerpat z více než dvacet kilometrů vzdálené vodní nádrže Nechranice. Velkou výhodou mosteckého golfového resortu je i mikroklima na výsypce, díky němuž se zde dlouho neudrží sníh a areál je tak k dispozici sportovcům celoročně.

www.letistemost.cz
www.muj-seskok.cz

www.mulitvinov.cz/rekreacni-plocha-nove-zaluzi/ds-53556

Aerodrom

Také mostecké letiště vzniklo reaktivací na takzvané Střimické výsypce, která dostala název po obci, která nedaleko stávala. Nachází se tu dvě travnaté vzletové a přistávací dráhy o délce 1130 m, šířce 70 m a 30 m. Výstavba letiště začala v roce 1988, provoz byl slavnostně zahájen v červnu 1996. O provoz letiště se stará Aero-klub Most, který tu pravidelně pořádá řadu celostátních i mezinárodních závodů v letecké akrobacii, ale také bezmotorovém létání, zázemí na aerodromu mají i parašutisté. Turistům tady kromě výhledu na Krušné hory i České středohoří nabízejí i vyhlídkové lety, tandemové seskoky i kurzy parašutismu.

Nové Záluží

Příměstská rekreační plocha Nové Záluží vznikla revitalizací území po bývalém Dolu Rudý sever. Ten sice ukončil činnost v roce 1965, rozsáhlé plochy mezi městskými částmi Chudeřín a Hamr prošly jen hrubými terénními úpravami. Od června 2012 je ale veřejnosti k dispozici areál, který má charakter lesoparku a nachází se v něm významné chráněné biotopy. Z pětaticetihektarového území tvoří zhruba třetinu vodní plochy Rudý sever, Šedák a Nová voda, které slouží zejména rybářům. Novým Zálužím vede deset různých tras pro cyklisty, in-line bruslaře i pěší turisty. Systém cyklotras navazuje na cyklostezku napříč Litvínovem. V zimě mohou Nové Záluží využívat běžkaři. Ze dvou stran areálu jsou k dispozici parkoviště s dostatečnou kapacitou.

ŠTOLY

Historické štoly na Měděnci

Podívat se do skutečné historie hornictví vám umožní v Měděnci na Chomutovsku. První doložené zprávy o těžbě stříbrnosných rud tu pocházejí z poloviny 15. století. Zdejší štola Země zaslíbená se nachází na jihozápadním svahu vrchu Mědník, pod kaplí (lidově Liewaldova kaple) Nejsvětějšího srdce Ježíšova - Horská modlitebna. Jedna se o měďnatý stříbrný důl, ve kterém je dochováno několik středověkých dobývacích metod. Nejtypičtějšími pozůstatky po těžbě jsou v podobě sazí v chodbách a komorách štoly. Jedná se o zbytky těžební metody zvané krušení, která dala název celým Krušným horám. Kdy přesně se ve štole začalo těžit se neví, první písemné zmínky pocházejí z roku 1449, těžba tu ale skončila kolem roku 1877. Veřejnosti je štola Země zaslíbená otevřena od roku 2013. V těsném sousedství se nachází štola Marie Pomocná, která je nejstarší štolou zprovozněnou pro veřejnost v Rakousko - Uherku, otevřena byla v červnu 1911. Štola Koňská jáma je zahalena tajemstvím, o její historii se mnoho neví, objevuje se však v báňské mapě z roku 1800. I ona by se měla postupně otevřít veřejnosti. Do štoly od května do října pustí každého staršího pěti let, výlet sem ale není vhodný pro klaustrofobiky a osoby s tělesným postižením. Maximální počet ve skupině je 8 osob.

TURISTICKÁ
VIZITKA

infocentrum-mednik-medenec.webnode.cz

Štola Johannes Zlatý Kopec

Zlatý Kopec se nachází zhruba 8 kilometrů od nejvýše položeného města ve střední Evropě, Božího Daru. Rudy cínu, železa, mědi a později i zinku se tu dobývaly již od dvacátých let 16. století. A jedním z nejpozoruhodnějších revírů v České republice je skarnový revír Zlatý Kopec (dřívější název Kaff), nacházející se ve strmém svahu nad pravým břehem Zlatého potoka, v bezprostřední blízkosti státní hranice s Německem. Největším dolem revíru Zlatý Kopec - Kaff byl důl Johannes, který byl v provozu od 16. století do 70. let 19. století. Jde o mimořádně zachovalý komplex historických důlních děl, ve kterém staří horníci vyrazili podzemní komory obrovských rozměrů. I tyto unikátní komory, z nichž největší má půdorysné rozměry 60 x 20 m, při výšce 10 až 12 m, si nyní může prohlédnout každý, kdo se vydá do podzemí dolu Johannes. Štola bývá otevřena každoročně v období od května do srpna, kdy jsou každý den prováděny pravidelné prohlídky.

www.stolajohannes.cz/cs/

Štola Lehnschafter Mikulov

Štola Lehnschafter (Nájemní štola) se nachází pod železničním nádražím v Mikulově na Teplicku. Je nejstarším a nejrozsáhlejším důlním dílem v bývalém revíru Mikulov. Důl má 12 pater a hloubku 250 metrů, délka chodeb se odhaduje na 13 kilometrů. Do podzemí se vchází jediným dochovaným ze čtyř původních vstupů. Tato chodba je přitom jednou z nejstarších částí dolu, na stěnách se nachází řada vytesaných letopočtů, a to již od roku 1553. Z těchto let také pochází i velká část chodeb tohoto patra. Návštěvníci mohou vybírat z několika prohlídkových tras, každá je jinak časově náročná a je třeba počítat s tím, že vnitřek dolu není nijak upravován pro snazší přístup. Po dohodě s provozovateli je možné absolvovat i výlet po okolí po stopách starých dolů.

Mikulášská štola Hora Svaté Kateřiny

Hora Svaté Kateřiny patřila ve středověku k velmi významným horním městům Krušných hor. Těžila se tu měď a stříbro, a jen v katastru obce se nacházelo 54 štol, z toho 14 bylo pojmenovaných. Největší a neznámější byla právě Mikulášská štola. Vstup najdete snadno, nachází se jen pár desítek metrů od hraničního přechodu do sousedního Saska. Štola bývala rozlehlá, nad její úroveň jsou uvnitř tři patra chodeb, pod úroveň jsou zatopené chodby do hloubky 157 m. Těžba rud tu skončila v 18. století, v předválečných letech (1936) tu bylo otevřeno hornické muzeum, od roku 1939 do roku 1945 sloužila štola jako protiletický kryt pro místní obyvatelstvo. O popularitu stoly se na konci devadesátých let postarali hledači pokladů, kteří tvrdili, že by tu mohla být ukryta nacisty uloupená Jantarová komnata z ruského Petrohradu.

www.horasvatekateriny.cz/turista/zajimavosti/stoly/

www.stolamikulov.cz

Štola Starý Martin

Krupka

Cestou z Krupky na Komáří vížku leží přímo u silnice prohlídková štola Starý Martin, kdysi jedno z nedůležitějších děl zdejšího revíru. Otevírá severozápadní část žíly Lukáš, nejdelší a nejbohatší cínové rudní žíly v České republice a střední Evropě. Doklady o těžbě v okolí pocházejí už z patnáctého století, samotná štola Starý Martin byla ražena od roku 1864, cínová ruda se tu těžila do 30 let 20. století. Prohlídková trasa je dlouhá 500 metrů a návštěvníkům nabízí ukázky způsobů dobývání cínové rudy od středověku po nedávnou minulost, úseky žíly Lukáš, bohatou sbírku pracovních nástrojů, pomůcek a výbavy horníků, ale také výstavu nerostů a minerálů. V sezóně od května do října sem mohou návštěvníci starší 5 let zavítat každý den, mimo sezónu od listopadu do dubna je zde otevřeno od čtvrtka do neděle. I tato památka je součástí Hornické krajiny Krupka, která spolu s dalšími připomínkami krušnohorské hornické historie usiluje o zápis na seznam světového dědictví UNESCO. Pod štolou se rozdělují dva okruhy krupské naučné stezky Po stopách horníků, která návštěvníky zavede i na další zajímavá místa v okolí.

DALŠÍ ZAJÍMAVÁ MÍSTA

Pomník obětem neštěstí na Dole Nelson

K těžké hornické práci bohužel patřila i důlní neštěstí. Na řadě míst regionu jsou proto k vidění pomníky jejich obětem. Jedním z nejznámějších je pomník obětem důlního neštěstí na Dole Nelson III, který se nachází na okraji města Osek, na rozcestí u železničního přejezdu. Je připomenutím tragédie z 3. ledna 1934, která si vyžádala 144 obětí a stala se druhým největším důlním neštěstím v českých zemích a největší katastrofou na severu Čech. Sousoší truchlících rodičů mrtvého horníka věnovala v roce 1935 k uctění památky obětí československá vláda, jeho tvůrcem je sochař Karel Pokorný podle návrhu architekta Josefa Gruse. Od druhé poloviny sedmdesátých let je pomník národní kulturní památkou. Každoročně se zde počátkem roku koná pietní akt za účasti hornických spolků z Česka i Polska. Pomník je součástí turistických tras i naučné stezky po stopách dějin, která vede i dalšími zajímavými místy spojenými s hornictvím v okolí. Sousoší truchlících rodičů není jedinou připomínkou neštěstí na Dole Nelson. Velký památník i místo posledního odpočinku obětí najdete na městském hřbitově, další pietní místo s křížem na popud rodin pozůstalých vzniklo přímo naproti bráně do dolu, což je dnes jen kousek od hřbitova. Jen pár kroků od něj, přímo u silnice spojující Osek s nedalekým Duchcovem, se nachází i důlní vozík, který na nelsonskou tragédii rovněž upomíná.

Pomníky obětem důlních neštěstí Duchcov

V 19. století patřil Duchcov k nejrychleji se rozvíjejícím centrům hornictví na severu Čech. I tady si ale těžká práce vybírala krutou daň. Jedenadvacet obětí důlního neštěstí na Dole Döllinger v únoru v 1879, připomíná pomník v jižní části bývalého hřbitova, dnes Parku Rudé armády nedaleko kaple sv. Barbory a naproti rybníku rovněž pojmenovanému po hornické patronce. Další z památníků důlních neštěstí na Duchcovsku lze najít přímo na městském hřbitově. Jedná se o pomník více než pěti desítkám obětí výbuchu na Dole Svěží štěstí, ke kterému došlo v září roku 1900. Za zmínku stojí také památník Duchcovského viaduktu, který se nachází prakticky v centru města, u zámeckého parku naproti budově gymnázia. Připomíná událost z února 1931, kdy už železničního viaduktu došlo ke střetu stávkujících dělníků s četnictvem, který si vyžádal 4 oběti z řad dělníků. Pomník sochaře Karla Lercha zobrazující muže v náručí truchlící ženy, vedle stojícího muže s chlapcem a v pozadí viadukt byl přesunut do centra města, kde se u něj pravidelně konaly vzpomínkové akce. Kolem původního viaduktu dnes vede cyklostezka.

Liptická vyhlídka Duchcov

Jedním z nových míst příměstské rekreace a cílem výletů je Liptická vyhlídka. Jméno dostala podle zaniklé obce, která se rozkládala jihozápadně odtud. Vyhlídka se nachází zhruba půl kilometru od centra Duchcova, na jednom z vrcholů výsypky Pokrok. Její součástí je i přírodní pergola s lavicemi pro odpočinek. Na cestě k vyhlídce je i pozoruhodná, samovolně vzniklá vodní plocha. K Liptické vyhlídce navedou zájemce informační tabulky a značky od budovy kina přes náměstí Republiky a dále k hraně výsypky. Připojit se lze také od Duchcovského viaduktu.

Památníky obětem důlních neštěstí

Městský hřbitov Most

Průval povrchových vod v lednu 1902 do Dolu Jupiter v Komořanech stál život 43 horníků. Původně byl pomník postaven přímo v obci, postupně byl přesunut na mostecký hřbitov. Jen o několik metrů dál se nachází pomník obětem neštěstí na Dole Maršál Konev v Dřínově, které si v roce 1963 vyžádalo životy osmi báňských záchranářů, kteří se snažili zlikvidovat důlní požár. Za zmínku určitě stojí i monumentální Památník obětem mosteckých stávek, který vytvořil známý mostecký rodák Stanislav Hanzík v roce 1969. Dílo bohužel již není kompletní, kovový proklátý lev z něj v minulých letech zmizel.

Městský hřbitov Lom

Město Lom má za sebou dlouhou historii spojenou s hornictvím a bohužel, ani zdejší dolům se neštěstí nevyhýbala. Důl Kohinoor se v roce 1946 stal dějištěm druhého největšího důlního neštěstí na Mostecku. Jen rok po skončení druhé světové války, 14. listopadu 1946, tu zahynulo dvaapadesát havířů. Kromě místa posledního odpočinku téměř tří desítek obětí připomíná důlní katastrofu také pomník na východním okraji městského hřbitova. V jeho těsné blízkosti je pomník osmi obětem požáru rovněž z Dolu Kohinoor, ovšem z roku 1932.

Hornické kolonie Lom

Připomenout si hornickou minulost města Lomu je možné i díky trojici původních hornických kolonií, které se na jeho území nacházejí. Nejstarší z nich je kolonie Mariánská (dnešní ulice Hornická), která byla vystavěna mezi lety 1888 a 1900 pro bydlení horníků z neďalekého Dolu Marie. Původně jí tvořil celek slohově jednotných dvouposchodových dvojdomků. Hornická kolonie Johannská (dnešní ulice Uhelná) byla postavena mezi lety 1889 až 1914 Lomskou uhelnou společností pro horníky Dolu Johann, později Kohinoor I. Domky typicky pospojované do řadové zástavby prošly během let množstvím stavebních úprav, přesto patří ke kulturním památkám na území města. Nejmladší, původně Červená osada (dnes Havlíčkově náměstí), je nejrozsáhlejší komplex hornických domků, který vyrostl v roce 1925. Postaven byl z takzvaného haléřového fondu, do kterého horníci odváděli haléřové položky ze své mzdy. Jméno dostala osada díky původní tmavě červené barvě fasád. Všechny kolonie, stejně jako další zajímavá místa ve městě, jsou osazeny informačními tabulemi.

TURISTICKÁ
VIZITKA

Památník obětem neštěstí na Dole Pluto Litvínov a Louka u Litvínova

Památník umístěný v parku v litvínovské ulici Tyrše a Fügnera připomíná jedno z největších důlních neštěstí v novodobé historii na severu Čech. 3. září 1981 došlo v hlubinném Dole Pluto II v Louce u Litvínova k výbuchu a následnému požáru, který si vyžádal životy 65 horníků a báňských záchranářů. Autorem bronzové plastiky horníka v nadživotní velikosti je akademický sochař Ivan Záleský. Památník stojí na turistické trase, každoročně se tu pořádá pietní akt k uctění památky obětí, Klub českých turistů odtud organizuje pravidelný pochod Memoriál Pluto. Menší pomník obětem tohoto důlního neštěstí je umístěn i přímo v Louce u Litvínova, přímo vedle budovy obecního úřadu. Také u něj se pravidelně scházejí pamětníci události a také turisté.

Historické centrum Krupky

Starobylé hornické město Krupka vděčí za svůj vznik těžbě cínu. Oblast kolem Krupky patří k nejstarším těžebním revírům v Krušnohoří a těžba cínu zde zažívala největší rozmach během 13. až 14. století. Připomenout si dobu největší slávy Krupky můžete v městské památkové zóně – Husitské ulici, která byla ve středověku centrem života ve městě. Bydleli zde horníci a později řemeslníci, dnes toto místo platí za ojedinělou památkovou zónu ulicového typu. V jednom ze zdejších rekonstruovaných měšťanských domů (čp. 722) sídlí Infocentrum Hornické krajiny Krupka, kde se mají návštěvníci možnost seznámit s hornickou tradicí města a jeho okolí, prohlédnout si výstavu a získat propagační materiály. Od infocentra mohou výletníci vyrazit po Naučené stezce po stopách horníků, která je ve dvou okruzích (4,5 a 10 km) osazených informačními tabulemi provede po hlavních krupských těžebních revírech.

**TURISTICKÁ
VIZITKA**

Kostel sv. Prokopa

Při návštěvě Krupky stojí za návštěvu i kostel sv. Prokopa. Nejstarší hornický kostel, písemně zmiňovaný v roce 1331, se nachází při silnici z Teplic. Konečnou podobu získal po přestavbě v roce 1676, veřejnosti přestal sloužit roku 1891. Po ničivém požáru v roce 1939 se z jeho vnitřního vybavení nepodařilo nic zachránit. Částečná rekonstrukce torza kostela proběhla v roce 1995.

Kaple sv. Wolfganga

Kaple zasvěcená svatému Wolfgangovi, patronu horníků, stojí pod Komářův vížkou od 14. století. Za třicetileté války byla zničena, zůstal z ní jen oltářní kámen. Nově byla postavena v barokním stylu v letech 1692 – 1700 na popud hraběte ze Šternberka, tehdejšího pána Krupky. Po 2. světové válce byl interiér zcela zničen a stavba postupně chátrala. V roce 2000 byla zrekonstruována a stala se součástí Příhraniční naučné hornické stezky vedoucí po hornických pamětihodnostech na české a saské straně hranice. Přímo naproti je zastřešené odpočinkové místo, které je součástí jednoho z okruhů městské naučné stezky. Kaple je v provozu od května do září, v pátek odpoledne a o víkendech.

Komářův vížka a okolí

Ve středověku stávala na vrchu (807 m.n.m.) zvonice, která oznamovala horníkům začátek a konec pracovní doby. Roku 1857 byla k původní kamenné věži na popud hraběcího správce poleší Raimunda Zechele přistavěna výletní restaurace, jedno z nejstarších zařízení svého druhu na hřebenech Krušných hor. Nádherný výhled na České Středohoří ze zdejší terasy svého času obdivoval i slavný cestovatel Alexander von Humboldt. Okolí Komářův vížky nabízí mnoho značených turistických tras i cyklostezek, v zimním období je zde v provozu lyžařský areál a udržované běžecské tratě.

Ideální způsob, jak se na Komářův vížku dostat, je sedačkovou lanovkou z Krupky-Bohosudova. Dvousedačková lanová dráha o délce 2 348 m byla vybudována v letech 1950 – 1952. Překonává převýšení 480 metrů a do cíle vás vyveze za zhruba 15 i s jízdou kolem nebo lyžemi, protože je v provozu celoročně. Drží navíc evropský primát v kategorii visutých lanovek bez mezistanic a patří mezi technické památky.

Těsně pod vrcholem Komářův vížky (807 m n. m.), se můžete podívat na rozsahem největší povrchový pozůstatek po dolování ve zdejších revíru. Velká pinka je rozsáhlá terénní prohlubeň s hloubkou až 75 metrů, která vznikla propadem vytěžených prostor. V roce 2014 byla velká pinka prohlášena kulturní památkou.

Městské sklepy Jirkov

Unikátní labyrint podzemních chodeb v Jirkově na Chomutovsku začali hloubit po velkém požáru města v roce 1555. První písemná zmínka o sklepech je z roku 1596, kdy už bylo dílo dokončeno. Využívány měly být už od počátku kromě ochrany zboží, potravin, zásob a listin v případě živelných katastrof také pro pivovarnictví, nejstarší podnikatelskou tradici Jirkova. Podzemí pod Jirkovem se ale rozšiřovalo i z jiných důvodů. Už od poloviny 16. století se tu až do 30. let 17. století těžil kámen v dole Svatý Kryštof. Pro město těžba kamence znamenala období velkého rozmachu. Za 2. Světové války podzemí využíval wehrmacht jako kryt a zázemí pro své velitelství, v novodobé historii se sklepy nijak nevyužívaly. Dnes mají chodby délku přibližně 850 metrů. Renesanční Dlouhý sklep se vedle kostela sv. Jiljí a městské věže řadí mezi nejstarší památky Jirkova. Podívat se sem můžete každý den od května do konce září, vstup zajišťují pracovníci informačního centra.

Rozhledna Maják ve Strupčicích

Originální rozhledna nad Strupčicemi na Chomutovsku vyrostla v létě roku 2012 za pouhých deset dní jako součást natáčení dokumentárního filmu. Celková výška rozhledny je 7,5 m, vyhlídková plošina je ve výšce 4,8 m a vystoupáte na ní po čtyřicetistupňových schodech. I tady můžete vidět všechny podoby zdejší krajiny, s činným povrchovým lomem Vršany, teplárnou Komořany, litvínovskou chemičkou, ale i rekultivovanými plochami po těžbě, Krušnými horami, Českým středohořím a městy Chomutov, Jirkov a Most. Přístup je sem celoročně neomezen. Na místo, vzdálené zhruba půl kilometru severovýchodně od centra Strupčic, vás z obce zavedou informační tabulky. Od chomutovského Kamencového jezera sem vede cyklostezka podél hrany uhelného lomu. A kolem rozhledny vede i naučná stezka, která návštěvníky Strupčic provede historickými i přírodními zajímavostmi v okolí.

Moldavská horská dráha

Moldavská horská dráha, někdy nazývaná Krušnohorská železnice nebo Teplický Semmering je železniční trať spojující Most s Moldavou v Krušných horách. Původně však společnost Pražsko-duchcovská dráha vybudovala tuto trať pro přepravu uhlí do sousedního Saska. Propojení Mostecké uhelné pánve se Saskem se plánovalo už od šedesátých let devatenáctého století, poslední přeshraniční úsek trati do saského Freibergu byl zprovozněn až v květnu 1885. Před 1. světovou válkou sloužila trať svému původnímu účelu, v meziválečném období se tu přepravovalo i další zboží, trať si ale oblíbili i turisté. Po 2. světové válce byl provoz přes hranici přerušen. Na přelomu 50. a 60. let minulého století posloužila trať k dopravě stavebního materiálu pro přehradu Fláje, význam horské trati na Moldavu ale postupně upadal. Dnes je opět celoročně oblíbeným dopravním prostředkem turistů do Krušných hor. Expozici Moldavské dráhy najdou zájemci přímo na trati, v budově nádraží Osek město. Otevřena je příležitostně o víkendech a svátcích.

www.obec-strupcice.cz/obec-611/rozhledna/

Březenský drak a Dračí cesta

Návštěvníci obce Brežno u Chomutova mají unikátní možnost zblízka si prohlédnout velkostroj KU 800, který pracoval na Dolech Nástup Tušimice a zároveň poznat pohádku O březenském drakovi Severusovi. Důlní obr těžil na Chomutovsku více než 30 let, je vysoký podobně jako chomutovská městská věž a váží podobně jako 17 plně naložených letadel před startem. Pro děti je připravený příběh o draku Severusovi a rytíři, který zachránil obec Brežno. Připraveny jsou pohádkové kulisy a příběhy ze „života“ tohoto stroje. Exkurze s průvodcem k drakovi vychází z březenské vrátnice Severočeských dolů vždy od začátku května do konce září každou sobotu v 10:00, 13:00 a 14:00 hodin. Děti si určitě užijí Dračí cestu, která má 8 zastávek, každou věnovanou některému z obyvatel království draka Severuse. Na trasu se vyrazí od vrátnice Severočeských dolů nebo od Informačního centra obce Brežno, kde zájemci dostanou instrukce a pohádkovou kartu, na kterou si budou zapisovat odpovědi na soutěžní úkoly z jednotlivých stanovišť.

www.obecbrezno.cz/draci-cesta

www.sd-infocentrum.cz/pribeh/brezensky-drak/o-drakovi.aspx

Rozhledna na elektrárně Ledvice

Ledvická elektrárna, označovaná za nejmodernější klasickou elektrárnu ve střední Evropě, nabízí díky své poloze mezi Českým středohořím a východním úpatím Krušných hor také jedinečné výhledy. Na vrcholku bloku koteleny je tu návštěvníkům k dispozici prosklená vyhlídka s přístupným ochozem ve výšce 144 metrů na nejvyšší průmyslové stavbě v České republice. Ve zdejším infocentru vám navíc nabídnou pohled do minulosti, současnosti a budoucnosti klasické energetiky, prostřednictvím 3D filmu se seznámíte se vznikem Vesmíru, tedy i planety Země a jejím evolučním vývojem, ale zažít můžete i interaktivní procházku útroby elektrárny. Prohlídka rozhledny je možná po předchozí návštěvě Infocentra na základě rezervace. Infocentrum v Ledvicích je přístupné veřejnosti od úterý do soboty, vždy od 8:00 do 16:00 hodin (s výjimkou státních svátků)

www.cez.cz/cs/o-spolecnosti/kontakty-skupina-cez/informacni-centra/ic-ledvice.html

TURISTICKÁ
VIZITKA

Podkrušnohorské technické muzeum

Na půl cesty mezi Mostem a Litvínovem, v areálu bývalého hlubinného dolu Julius III v Kopistech sídlí už od roku 2003 unikátní hornický skanzen. Návštěvníci tu mohou nahlédnout do historie dobývání a zpracování uhlí v regionu, prohlédnout si techniku a vybavení horníků, ale také báňských záchranářů. Speciální expozice je věnována historii rudného dobývání. Takřka na vlastní kůži zažijete atmosféru hlubinného dobývání při fárání do uměle vytvořené štol Julius a prohlédnout si budete moci i unikátní parní těžební stroj. Děti si mohou vyzkoušet práci dávných horníků v Krušných horách. Velký důraz tu kladou na interaktivitu, takže řada exponátů je funkčních a návštěvníci si je moci nejen osahat, ale s trochou opatrnosti i vyzkoušet. A kdo bude chtít, může se svést i důlním vláčkem. Otevřeno tu mají od března do října, denně mimo pondělků a svátků. Návštěvníci mohou vybírat ze tří prohlídkových okruhů.

www.podkrusnohorskemuzeum.cz

Uhelné safari

Těžební společnosti Vršanská uhelná a Severní energetická ze skupiny Sev.en Energy organizují pod názvem Uhelné safari exkurze do těžebních lokalit (lomů) za plného provozu a na rekultivace už od roku 2009. Na třech trasách se veřejnost může zblízka seznámit s technologií těžby hnědého uhlí, ale také obnovou krajiny po těžbě. Jen málokdy mají lidé šanci dostat se do bezprostřední blízkosti unikátních strojů, ale také na místa, kde už by dnes možná ani neuhádli, že v minulosti probíhala těžba. Prohlídky speciálním terénním automobilem s průvodcem probíhají od května do konce září, termíny si zájemci musí rezervovat na speciálních webových stránkách projektu.

TURISTICKÁ
VIZITKA

www.uhelnasafari.cz

HORNICKÁ ZASTAVENÍ V SASKU

Historické centrum města Marienberg

Srdečným „Glück auf!“ (Zdař Bůh!), tradičním hornickým pozdravem, se dodnes zdraví v saském horním a renesančním městě Marienberg. K založení města albertinským vévodou Jindřichem vedly v roce 1521 významné nálezy stříbra. Lesk minerálů a myšlenka renesance vycházející z Itálie trvale ovlivnila vzhled města, které se dodnes pyšní nejstarším dochovaným ideálním historickým centrem s pravidelným půdorysem a nebývalou rozlohou. Prohlídka města vede přes velké čtvercové náměstí s památníkem zakladatele města, dále kolem radnice, kterou zdobí jeden z nejvýznamnějších renesančních portálů v Sasku, podél četných měšťanských domů k historické bráně Zschopauer Tor, poslední, která se dochovala z původně pěti městských bran. Za vidění stojí také tzv. „Lindenhäuschen“ (Lipový domeček), upomínka jednoduché hornické bytové kultury a krásně zrekonstruovaný kostel sv. Marie, nejmladší pozdně gotický sálový kostel v Sasku.

Bergmagazin Marienberg & Muzeum sasko-českého Krušnohoří

V jedné z nejdůležitějších architektonických památek města Marienberg se můžete vydat po stopách minulosti. Na okraji historického centra města se nachází tzv. „Bergmagazin“ – „Hornický magacín“, který kdysi sloužil místním horníkům jako sýpka a nyní je jednou z posledních dochovaných budov hornického původu. Stálá expozice Muzea sasko-českého Krušnohoří, které se nachází v prostorách budovy, je díky svému dvojazyčnému charakteru v regionu jedinečná. Moderně pojatá výstava historických exponátů a spisů oživená poslechovými stanicemi a mechanickými modely s výjevy života v regionu je jakýmsi vyprávěním krušnohorské kulturní historie. Všední život místních obyvatel a lidová kultura na obou stranách hranice přitom hrají stejně velkou roli jako sousedské česko-německé vztahy.

Kulturní nabídku budovy doplňují krátkodobé tematické výstavy a městská knihovna. Stylové prostory kulturního zařízení jsou výtečnou kulisou pro pořádání nejrůznějších akcí, často i v rámci česko-německých projektů.

Prohlídkový důl Koňský žentour šachty Rudolphschacht

Díky věrné kopii koňského žentouru šachty Rudolphschacht v Lautě ožívá část historie hornictví marienberského revíru. Návštěvník se zde může seznámit s dobýváním a pracovními postupy původně koňskou silou poháněného těžního zařízení, které bylo v provozu v letech 1838 až 1877. Stálá výstava „Hornictví v marienberském revíru“ vypovídá o různých etapách důlní činnosti, od těžby stříbra a uranu až po těžbu fluoritu. Návštěvu hostům zpestřují i zajímavé krátkodobé výstavy.

Prohlídky s výkladem se konají pravidelně, přičemž vrcholnou událostí jsou ukázky práce s koňmi. Prohlídky podzemí jsou nabízeny pro skupiny o max. počtu 15 osob a pro děti od šesti let.

www.marienber.de

Prohlídková štola „Molchner Stolln“ v Pobershau

Tzv. „Mločí štola“ – „Molchner Stolln“, je jednou z nejstarších a nejhezčích prohlídkových štol v saském Krušnohoří. Již na konci 15. století se zde těžily cínové, měděné a železné rudy. Dnes si lze úmornou práci horníků představit při komentované prohlídce štoly. Návštěvníkům se dostane názorného vysvětlení staré techniky sázení ohně, prohlédnou si různé způsoby zdění a budou obeznámeni s problematikou odvodňování důlních děl. Po krátké úvodní pasáži, která vede chodbou vyzděnou lámanými kameny, se ocitnou ve spleťtém systému důlních chodeb. V jedné z jeho částí, v tzv. šachtě Reichelschacht, je k vidění zcela funkční vodotěžné zařízení s vodním kolem. Prohlídka vede i ke zrekonstruovanému úseku štoly, ve kterém probíhaly důlní práce společnosti Wismut a kde je vystavena modernější technologie připomínající poslední etapu dobývání uranových rud.

www.molchner-stolln.de

Technická památka vodní příkop „Grüner Graben“ v Pobershau

„Grüner Graben“ (v překladu doslova „Zelený příkop“), kterým dodnes protéká voda a jenž se ve značné míře dochoval v původním stavu, je jednou z nejdůležitějších památek těžby stříbrných a cínových rud v oblasti kolem Pobershau. Je ukázkou vodohospodářských zařízení budovaných v marienberském hornickém revíru. Umělý příkop, který vede z hraniční obce Kühnhaide do obce Pobershau, sloužil k zásobování dolů, rudních stoupen a prádel vodou.

Vyhĺouben byl v letech 1678 až 1680, nejdříve však muselo být provedeno komplexní měření – cílem bylo využít přírodního sklonu terénu tak, aby voda z řeky Schwarze Pockau pozvolně tekla příkopem vedoucím na svahu údolí Schwarzwassertal z hřebenové obce Kühnhaide směrem k vyhlídce Katzenstein a dále z kopce dolů do Pobershau.

Celková délka příkopu činí osm kilometrů. Z toho asi 700 metrů muselo být vytesáno do skály a v délce 240 metrů byla voda kvůli velmi malému spádu svedena do žlabů.

Podél vodního příkopu vede romantická stezka vhodná pro pěší turistiku. Údolí „Schwarzwassertal“ je přírodní rezervací a patří k nejkrásnějším říčním údolím v celém Sasku.

www.marienber.de

Jirkov – rozhledna Maják (Strupčice)

Cyklotrasa: Jirkov – Vysoká Pec - Vrsckmaň – rozhledna Maják

Cyklotrasa: nenáročná cyklotrasa | Délka: 13,1 km | Celkové převýšení: 77 m
Druh jízdního kola : silniční, trekkingové, horské

- 1 0 km / 305 m: Jirkov - centrum města.**
IC u kostela sv. Jiljí. Po dlažbě široké Kostelní ulice se opatrně přesuneme k silnici. Vpravo autobusové nádraží a budova jirkovského kostela.
- 2 0,2 km / 302 m: silnice,** jedeme **vlevo** po silnici směr Červený Hrádek.
0,75 km / 313 m: křižovatka, vlevo budova polikliniky, jedeme rovně.
- 3 1,0 km / 320 m: křižovatka,** vlevo budova směr Boleboř, jedeme rovně směr Červený Hrádek.
1,3 km / 330 m: dopravní značka konec města Jirkov, začínáme stoupat.
- 4 1,4 km / 340 m: vrchol stoupání.**
Před mostem přes vodní přívaděč Ohře-Bílina, odbočíme ze silnice **vpravo** na šterkovou cestu a jedeme podél vodního přívaděče po modré turistické značce.
- 5 2,0 km / 339 m: přejíždíme** asfaltovou místní komunikaci a podél domu pokračujeme **rovně** po úzké cestě pořád podél přívaděče.
- 6 3,5 km / 337 m: silnice Drmaly - Vysoká Pec,** jedeme **rovně** podél přívaděče po modré turistické značce.
- 7 3,9 km / 336 m: Vysoká Pec,** přívaděč pokračuje vlevo, my jedeme po místní komunikaci **vpravo** podél rodinných domů.
- 8 4,0 km / 333 m: křižovatka,** odbočíme **vpravo** a sjíždíme k Obecnímu úřadu.
- 9 4,15 km / 329 m: Obecní úřad Vysoká Pec.** Bývalá těžní věž, dnes budova obecního úřadu. Pokračujeme **vpravo** po žluté turistické značce.
- 10 4,4 km / 320 m: křižovatka,** jedeme **vpravo**.
- 11 4,7 km / 318 m: křižovatka,** vlevo autosalón Citroën, vpravo směr Drmaly, jedeme **vlevo**.
- 12 5,2 km / 308 m: křižovatka,** jedeme **vpravo**. Vjíždíme na cyklotrasu 3106.
- 13 5,4 km / 306 m: křižovatka,** vpravo směr Jirkov, my jedeme **vlevo** směr Most po cyklotrase 3106.
6,0 km / 293 m: křižovatka, jedeme **vpravo** a po mostě přejíždíme silnici č. 13. Pokračujeme směrem na Vrsckmaň.
6,1 km / 288 m: hráz vodní nádrže Újezd, jedeme po hrázi (2 km), po silnici a cyklotrase 3106.
- 14 8,5 km / 297 m: křižovatka,** vpravo směr Jirkov, my jedeme **rovně** po silnici směr Vrsckmaň.
- 15 8,85 km / 302 m: Vrsckmaň,** projíždíme obcí.
- 16 9,2 km / 303 m: pravotočivá zatáčka,** jedeme **rovně** a sjíždíme ze silnice na 2,5 m širokou asfaltovou cyklostezku (bez silničního provozu) cyklotrasy 3106.
10,9 km / 310 m: odpočívadlo
11,6 km / 301 m: zajímavý výhled na povrchový lom Vršany a Krušné hory.
- 17 12,5 km / 294 m: pravotočivá zatáčka,** cyklotrasa 3106 pokračuje vpravo (Strupčice 1 km) my jedeme **rovně** po široké polní cestě k rozhledně Maják.
12,7 km / 295 m: rozcestí, vpravo asfaltová cesta do Strupčic (1 km), okolo Strupčické Dalby. Jedeme **rovně** k rozhledně Maják.
- 18 13,1 km / 298 m: Rozhledna Maják.** Zajímavý výhled na povrchový lom Vršany a Krušné hory.

Po stopách hornických pomníků a památníků

Cyklotrasa: Litvínov – Loučná – Osek – Duchcov – Lom – Louka – Litvínov

Cyklotrasa: nenáročná cyklotrasa | Délka: 33,0 km | Celkové převýšení: 330 m
Druh jízdního kola: trekingové, horské

- 1 0 km / 312 m: Zámek Valdštejnů Litvínov - centrum města.** Jedeme Mosteckou ulicí (50 m), na křižovatce u náměstí Míru odbočíme vlevo do Studentské ulice.
- 2 0,55 km / 323 m: kruhový objezd** u Bílého sloupu, jedeme **vpravo** po ulici Tyrše a Fügnera.
- 3 0,7 km / 327 m: park u Scholy Humanitas - Pomník obětem tragédie na Dole Pluto II.** Pokračujeme **rovně** po silnici.
- 4 0,8 km / 331 m: kruhový objezd** u Pijonýráku. Rovně směr Klíny (6 km), vlevo směr Janov. My odbočíme **vpravo** a jedeme po ulici Podkrušnohorská.
- 5 4,5 km / 380 m: Loučná-křižovatka,** vpravo směr Lom, my jedeme **rovně**.
- 6 4,8 km / 389 m: Loučná, vlevo** Památník zaniklých důlních děl. My pokračujeme **rovně**.
- 7 6,2 km / 433 m: křižovatka,** vlevo směr Dlouhá Louka (6 km), jedeme **rovně** z kopce dolů(!) po cyklotrase č. 231.
- 8 7,4 km / 345 m: Osek - Památník obětem výbuchu na dole Nelson III,** pokračujeme přes železniční přejezd z kopce dolů (cyklotrasa č. 231)
- 9 8,0 km / 313 m: křižovatka,** vlevo směr Dubí, my jedeme **vpravo**.
- 10 8,1 km / 312 m: křižovatka** u Cisterciáckého kláštera, vpravo směr Lom, my jedeme **vlevo** po ulici Obránců míru .
- 11 8,7 km / 290 m: křižovatka** jedeme **vpravo** jednosměrnou ulicí Slovenskou.
- 12 9,1 km / 277 m: křižovatka,** rovně směr Háj, Duchcov, my jedeme **vpravo** Hornickou ulicí (cyklotrasa č. 231).
- 13 9,45 km / 266 m: hřbitov - Památník obětem výbuchu na dole Nelson III.** Jedeme **rovně** po silnici (cyklotrasa č. 231).
- 14 10,25 km / 248 m: Pomník s křížem obětem výbuchu na dole Nelson III** (vpravo u silnice), vlevo na louce (100 m) důlní vozík, který označuje místo bývalého dolu Nelson III.
- 15 10,35 km / 245 m: silnice č. 254** vlevo směr Duchcov, vpravo směr Lom. Za silnicí jedeme **vlevo** (závora) podél Loučenského potoka po široké šterkové cestě (cyklotrasa č. 231).
- 16 11,65 km / 242 m: mostek** přes Loučenský potok, za mostkem jedeme **vlevo** po pravém břehu Loučenského potoka, po široké lesní cestě (cyklotrasa č. 231). Rovně modrá turistická značka a NS Ve stopách historie a G. Csanovy.
- 17 12,65 km / 242 m :** vlevo **mostek** přes Loučenský potok, my jedeme **rovně** po pravém břehu Loučenského potoka, po široké lesní cestě (cyklotrasa č. 231). Vpravo NS Ve stopách historie a G. Csanovy.
- 18 13,0 km / 239 m: silnice č. 254,** jedeme **vpravo** po silnici Oseckou ulicí do Duchcova.
- 19 14,3 km / 22 7m : kruhový objezd,** vpravo **Památník duchcovského viaduktu.** Jedeme **vpravo** po Masarykově ulici.
- 20 14,45 km / 226 m: křižovatka,** odbočíme **vlevo** a jedeme Lipovou ulicí.
- 21 15,25 km / 224 m: železniční přejezd,** před železničním přejezdem odbočíme **vpravo** a jedeme Skladištní ulicí a ulicí Svatopluka Čecha. Vpravo sady Rudé armády a **Pomník katastrofy na dole Döllinger.**
- 22 15,95 km / 217 m: křižovatka** – vlevo 150 m **Duchcovský viadukt,** pokračujeme **rovně** po žluté turistické značce po široké panelové cestě.
- 23 16,8 km / 220 m: rozcestí** Duchcovský viadukt, pokračujeme **vlevo** po žluté tur. zn. po široké šterkové cestě. Začínáme stoupat.

- 24 17,2 km / 232 m: rozcestí Jezero Emma,** jedeme **rovně** přes mostek do prudkého kopce.
- 25 17,5 km / 247 m: Liptická vyhlídka.** Výhled na povrchový důl Pokrok, České středohoří a Krušné hory. Pokračujeme stále po široké šterkové cestě po žluté tur. zn.
- 26 18,45 km / 245 m: křižovatka** – Jedeme **vlevo** po žluté turistické značce
- 27 18,85 km / 235 m: křižovatka** – Jedeme **vpravo** po žluté turistické značce, šterková cesta přechází v asfaltovou.
- 28 19,1 km / 228 m: rozcestí Pokrok,** bývalá osada. Jedeme **vlevo** podél Dubského rybníka.
- 29 19,4 km / 227 m: rozcestí** - jedeme **vlevo** mezi Dubským rybníkem a rybníkem Hranáč po NS Ve stopách historie a G. Csanovy.
- 30 19,6 km / 233 m: rozcestí** - jedeme **vpravo** jilmovou alejí po NS Ve stopách historie a G. Csanovy.
- 31 20,0 km / 242 m: rozcestí,** mostek přes Loučenský potok. Vpravo směr Duchcov, rovně přes mostek silnice č. 254 (150 m). My jedeme **vlevo** podél Loučenského potoka cyklotrasa č. 231.
- 32 21,0 km/242 m : rozcestí,** mostek přes Loučenský potok. Vlevo NS Ve stopách historie a G. Csanovy. My jedeme **vpravo** přes mostek po modré turistické značce a cyklotrase č. 231.
- 33 22,3 km / 245 m: závora,** silnice č. 254. Jedeme **vlevo** po silnici směr Lom.
- 34 25,3 km / 300m: křižovatka,** silnice č. 27 Lom-Osek. Jedeme **vlevo**.
- 35 25,75 km / 305 m: Lom hřbitov- Památník obětem neštěstí na Dole Kohinoor.** Jedeme **rovně** Oseckou ulicí.
- 36 26,35 km / 295 m : křižovatka** u kostela Nejsvětějšího srdce Páně. Vpravo směr Litvínov. My jedeme **vlevo** ulicí Československé armády.
- 37 26,95 km / 279 m: křižovatka,** jedeme **vpravo** směr Mariánské Radčice.
- 38 28,7 km / 274 m: křižovatka,** vlevo Mariánské Radčice, rovně směr Most, my jedeme **vpravo** směr Louka, cyklotrasa č. 25.
- 39 29,1 km / 274 m: býv. Důl Kohinoor.**
- 40 30,1 km / 276 m: Louka u Litvínova**
- 41 30,5 km / 286 m: Obecní úřad - Pomník obětem tragédie na dole Pluto II.**
- 42 31,6 km / 302 m : železniční přejezd,** jedeme **vlevo** po silnici.
- 43 32,5 km / 305 m: Litvínov - Tržní ulice.**
- 44 32,7 km / 315 m: křižovatka** - Tržní a Jiráskova. Jedeme **vlevo**.
- 45 32,9 km / 311 m: křižovatka** - 5. května a Mostecká. Jedeme **vpravo**.
- 46 33,0 km / 312 m: Zámek Valdštejnů.**

Mníšek – Lesná (po německé straně)

Cyklotrasa: Mníšek - Deutscheinsiedel - Seiffen - Hora Sv. Kateřiny -
- Brandov - Rudolice v Horách - Lesná

Délka : 24 km | Celkové převýšení : 527 m | Středně náročná cyklotrasa
Druh jízdního kola : trekingové, horské

- 1 **0 km / 706 m: Mníšek** - silnice k hraničnímu přechodu u benzínové pumpy.
- 2 **0,2 km / 700 m: Mníšek – Deutscheinsiedel**, hraniční přechod. Jedeme po silnici do Deutscheinsiedelu, na světelné křižovatce pokračujeme **rovně** do kopce (vlevo silnice směr Deutschneudorf 4 km, Olbernhau 14 km).
- 3 **0,5 km / 710 m: křižovatka, rovně** směr Sayda, my odbočíme vlevo na Seiffen.
- 4 **1,4 km / 740 m: křižovatka**, ze silnice odbočíme **vlevo** do lesa. Jedeme po lesní šotolinové cestě, po žluté turistické značce.
- 5 **1,6 km / 740 m: křižovatka** cest, žlutá turistická značka pokračuje rovně, my odbočíme **vpravo** a dostáváme se na naučnou stezku, jedeme lesem. Po 200 m přejíždíme plynovod a mírně stoupáme po lesní cestě.
- 6 **3,25 km / 720 m: křižovatka**, přijíždíme na silnici se silničním provozem, (vlevo směr Oberseiffenbach, vpravo směr Seiffen). My pokračujeme **rovně** po úzké asfaltové cestě (zelené turistické značce) a začínáme klesat.
- 7 **4,1 km / 685 m: křižovatka**, přijíždíme na silnici se silničním provozem, (vpravo směr Seiffen). My pokračujeme **vlevo** po silnici směr Oberseiffenbach. Jedeme do kopce.
- 8 **5,1 km / 700 m**: před výjezdem z obce odbočíme **vpravo** mezi domy (po zelené turistické značce směr Deutschneudorf 5,5 km a žluté turistické značce Deutschkatharinenberg 3,3 km). Jedeme z kopce po asfaltu.
- 9 **6,9 km / 685 m: rozcestí**, odpočívadlo, vyjíždíme do lesa po žluté turistické značce (Deutschkatharinenberg / Hora Svaté Kateřiny 1,6 km), mírně stoupáme.
- 10 **7,85 km / 655 m: rozcestí** asfaltových cest, (vlevo Deutschneudorf 3 km, vpravo směr Oberlochmühle). Krásná vyhlídka na Horu Svaté Kateřiny. My pokračujeme **rovně** dolů z kopce. Velmi prudký sjezd.
- 11 **8,5 km / 570 m: silnice** - přechod do ČR. Před přechodem vlevo po silnici **Štola Fortuna** (300 m). Za přechodem vlevo podél potoka **Mikulášská štola** (200 m). Před restaurací U Vleku pokračujeme **vpravo** přes parkoviště okolo benzinové pumpy.
- 12 **9,0 km / 565 m: silnice** Hora Svaté Kateřiny - Brandov, jedeme **vpravo** po silnici se silničním provozem.
- 13 **13,0 km / 590 m: Brandov** - začátek obce, rovně obec a hraniční přechod (2,5 km), my odbočíme **vlevo** a začínáme stoupat po asfaltové cestě.
- 14 **17,6 km / 813 m: rozcestí**, rovně šotolinová cesta na Kamenný vrch, my pokračujeme **vpravo** po asfaltové cestě zvané Valtrovka, po asfaltovém povrchu.
- 15 **19,4 km / 780 m: Rudolický rybník** - Jedeme po hrázi. V létě velmi pěkné koupání!
- 16 **19,7 km / 788 m: rozcestí** u Rudolického rybníka, vpravo směr Kalek, my pokračujeme **vlevo** po asfaltové cestě.
- 17 **20,4 km / 805 m: závora**, vyjíždíme z lesa, vlevo odpočívadlo. Přijíždíme do horské obce Rudolice v Horách. Projíždíme obcí mezi domy a chalupami.
- 18 **21,5 km / 844 m: křižovatka**, autobusová zastávka Rudolice v Horách. Křižovatka, vlevo směr Malý Háj, vpravo směr Svahová, Boleboř. My jedeme **rovně** po úzké asfaltové silnici.
- 19 **23,2 km / 903 m: rozcestník Lesná** - vlevo směr Červená jáma. My odbočíme **vpravo**.
- 20 **23,4 km / 910 m: nejvyšší bod** trasy, vlevo IC Lesná. Pokračujeme po asfaltové silnici z kopce dolů.
- 21 **24,0 km / 895 m: Horský hotel Lesná**

HORNICKÁ STEZKA
KRUŠNÉ HORY

Krušné hory

Hornická stezka Krušných hor

Vydala v roce 2018: Destinační agentura Krušné hory, o.p.s.

Klíny č.p. 61, 436 01 Litvínov

IČ: 287 34 220

+420 724 808 070

info@krusne-hory.org

www.zazitkrusky.cz

Publikaci finančně podpořily: Severní energetická a.s., Vršanská uhelná a.s.,
Severočeské doly a.s. a město Lom

Zpracoval: Jan Pimper a Miroslav Fencel, grafická úprava: Lukáš Staněk